

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 366/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť V. Y., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. B., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndt 18/2008 z 28. júla 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. Y. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 19. septembra 2008 doručené podanie V. Y., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. B., B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Ndt 18/2008 z 28. júla 2008 (ďalej len „uznesenie z 28. júla 2008“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením z 28. júla 2008 najvyšší súd rozhodol, že trestná vec sťažovateľa vedená Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 5 To 11/2008 sa tomuto súdu neodníma. Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná, ani iný opravný prostriedok podľa Trestného poriadku.

Z odôvodnenia uznesenia z 28. júla 2008 vyplýva, že sťažovateľ 19. júna 2008 na verejnom zasadnutí krajského súdu vzniesol námietku zaujatosti voči „senátu JUDr. S.“, ako aj voči všetkým sudcom krajského súdu. V napadnutom uznesení najvyšší súd následne konštatuje, že krajský súd mu predložil trestnú vec sťažovateľa na rozhodnutie po písomnom vyjadrení všetkých sudcov tohto súdu k vznesenej námietke. Žiadny zo sudcov krajského súdu sa v uvedenej veci necítil byť zaujatý.

Z úradného záznamu z 23. júla 2008 podpísaného predsedníčkou senátu JUDr. S. S. nachádzajúceho sa v spise sp. zn. 5 To 11/2008 pod číslom listu 2038 vyplýva, že v trestnej veci sťažovateľa sa z dôvodu dovolenky nevyjadrili štyria sudcovia krajského súdu. Tento úradný záznam bol súčasťou spisu, ktorý bol spolu s námietkou zaujatosti sťažovateľa predložený krajským súdom na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

Podľa sťažovateľa je z uvedeného zrejmé, že najvyšší súd v uznesení z 28. júla 2008 vychádzal z „*nedostatočne zisteného stavu a opiera sa o nepravdivé zistenia, o ktorých nesprávnosti navyše musel mať v čase rozhodovania vedomosť*“. Najvyšší súd vedome rozhodol o námietke zaujatosti sťažovateľa „*bez toho, aby sa bez akýchkoľvek pochybností presvedčil o tom, že naozaj všetci sudcovia dotknutého krajského súdu nie sú v predmetnej trestnej veci zaujatí*“. Uvedeným postupom najvyššieho súdu bolo podľa sťažovateľa „*hrubým spôsobom porušené právo sťažovateľa na spravodlivý proces pred nestranným a nezávislým súdom*“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 28. júla 2008 sp. zn.: 5 Ndt 18/2008 porušil základné právo sťažovateľa na nezávislý a nestranný súd zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndt 18/2008 z 28. júla 2008 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 8.011,- Sk (2 úkony právnej pomoci á 3.176,- Sk + 2 x 190,- Sk režijný paušál + 19 % DPH) na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že uznesením najvyššieho súdu z 28. júla 2008 bolo porušené jeho „základné právo sťažovateľa na nezávislý a nestranný súd zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd“. K namietanému porušeniu označených práv malo podľa sťažovateľa dôjsť v dôsledku toho, že najvyšší súd o jeho námietke zaujatosti voči všetkým sudcom krajského súdu rozhodol bez toho, aby mal k dispozícii vyjadrenia všetkých sudcov tohto súdu k podanej námietke.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ na verejnom zasadnutí krajského súdu vzniesol 19. júna 2008 opätovne námietku zaujatosti voči senátu JUDr. S. S., a zároveň aj námietku zaujatosti voči všetkým sudcom krajského súdu, ktorú odôvodnil nesprávnym procesným postupom súdu. Krajský súd posúdil sťažovateľov procesný úkon v súlade s § 62 ods. 1 Trestného poriadku ako návrh na odňatie veci krajskému súdu podaný zároveň s návrhom na vylúčenie sudcov senátu JUDr. S. S. z prerokovania a rozhodnutia jeho veci.

Z preskúmaného rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd ním rozhodol o podanom návrhu na odňatie veci krajskému súdu. Vo svojom rozhodnutí najvyšší súd s poukazom na predchádzajúce rozhodnutie iného senátu krajského súdu, a to uznesenie zo 14. mája 2008, ktorým rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom v uvedenom konaní 17. apríla 2008, s poukazom na obsah vznesenej námietky odôvodnenej len procesným postupom súdu, ako aj s poukazom na znenie § 32 ods. 7 v spojení s § 31 ods. 1 Trestného

poriadku dospel k záveru, že „V posudzovanej veci ako bolo vyššie uvedené, obžalovaný opätovne vzniesol námietku zaujatosti procesného charakteru, pričom o jeho predchádzajúcej námietke bolo riadne rozhodnuté a senát JUDr. S. nebol vylúčený z vykonávania úkonov. Z toho dôvodu senát JUDr. S. postupoval v súlade so zákonom, keď nerozhodoval o námietke zaujatosti zo strany obžalovaného, ktorú vzniesol na ostatnom verejnom zasadnutí odvolacieho senátu. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že dôvodom na vylúčenie orgánov činných v trestnom konaní nie je procesný postup súdu. Obžalovanému treba pripomenúť, že krajský súd ako súd odvolací vykonáva súdnictvo prostredníctvom kolegiálnych orgánov - senátov a na rozhodovaní v konkrétnych trestných veciach sa môžu podieľať len sudcovia zaradení v určitom senáte na základe pravidiel určených rozvrhom práce príslušného súdu na príslušný kalendárny rok. Po dôjdení veci na súd, sa vec prideluje na rozhodovanie náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom do jednotlivých senátov, pričom títo sudcovia sa stávajú zákonnými sudcami na prerokovanie veci v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. V danom prípade sa zákonnými sudcami na rozhodovanie o odvolaní v trestnej veci obžalovaného stal senát pod vedením JUDr. S.“.

Najvyšší súd na základe konštatácie správnosti procesného postupu krajského súdu v predmetnej veci pri posúdení jeho námietky na vylúčenie členov senátu JUDr. S. S. (postup, ktorým vznesenú námietku posúdil ako založenú na tých istých dôvodoch, a preto o nej v súlade s § 32 ods. 7 Trestného poriadku nerozhodol) dospel k záveru, že v tomto prípade neexistuje „dôvod na postup upravený v ustanovení § 23 ods. 1 Tr. por.“, t. j. na odňatie veci krajskému súdu.

Podľa § 317 ods. 1) Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Podľa § 384 ods. 1 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí súd preskúma zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374, ktoré sú uvedené v dovolaní.

Podľa § 386 ods. 1 a 2 prvej vety Trestného poriadku ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera. Súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo.

Sťažovateľovi prináleží základné právo na súdnu ochranu realizované pred nezávislým a nestranným súdom. V konaní o námietke zaujatosti, ako aj o jeho návrhu na odňatie veci krajskému súdu má právo, aby o jeho podaní rozhodlo postupom v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku. Pokiaľ nie je o námietke zaujatosti alebo o návrhu na odňatie veci rozhodnuté v súlade so zákonom, nemožno urobiť záver, že osoba, ktorej zaujatosť bola namietnutá, nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania. Takáto osoba potom nemôže ani vykonávať úkony trestného konania s výnimkou nariadeného úkonu (§ 32 ods. 4 Trestného poriadku). Úkon, ktorý vykonala vylúčená osoba, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní s výnimkou neodkladného alebo neopakovateľného úkonu (§ 31 ods. 4 Trestného poriadku).

Závažné procesné chyby v konaní, vrátane porušenia práva na nezávislý a nestranný súd, sú dôvodom na zrušenie rozsudku odvolacím súdom podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku, ako aj na podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, pričom dovolací súd má oprávnenie podľa § 386 Trestného poriadku zrušiť napadnuté rozhodnutie, ale i rozhodnutie, ktoré mu predchádzalo. Pokiaľ teda sťažovateľ tvrdí, že

v jeho trestnej veci sú úkony vykonávané nezákonným spôsobom, môže tento argument predniesť v rámci trestného konania, zvlášť pred príslušným všeobecným súdom v rámci svojej obhajoby. Bude vecou všeobecného súdu, aby posúdil takúto argumentáciu a vyvodil z nej závery. Sťažovateľ môže namietat' porušenie svojich základných práv následne v rámci odvolacieho konania, prípadne aj v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku - dovolaní.

Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v trestnom konaní k dispozícii právne prostriedky, ktorými môže v rámci uplatnenia svojho práva na obhajobu účinne namietat' porušenie svojich základných práv na nezávislý a nestranný súd v prebiehajúcom konaní v jeho trestnej veci. Nevyužitie uvedených možností ochrany základných práv sťažovateľa nemožno nahradzovat' sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Vzhľadom na uvedené bola sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie.

Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd uvádza, že z rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že v ňom rozhodoval o návrhu na odňatie veci krajskému súdu. Výklad § 23 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého pokiaľ v predmetnej trestnej veci sťažovateľa nebol z prejednávania a rozhodovania jeho trestnej veci vylúčený senát krajského súdu, ktorému bola vec pridelená, nemôže v danej veci ani existovat' dôležitá okolnosť, ktorou by mohol odôvodniť odňatie uvedenej veci krajskému súdu, nemožno považovat' za arbitrárny. Zároveň námietku sťažovateľa, podľa ktorej najvyšší súd pri svojom rozhodovaní nemal k dispozícii vyjadrenie od štyroch sudcov krajského súdu týkajúce sa ním vznesenej námietky zaujatosti, možno s ohľadom na predmet uvedeného konania, považovat' za právne irelevantnú.

Vzhľadom na uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2008